

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

นับแต่ประเทศไทยได้นำเอารัฐธรรมนูญ (พ.ศ.2540) มาบังคับใช้ในการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 การกระจุกตัวของคะแนนเสียงและที่นั่งพรรคเด่นได้เพิ่มสูงขึ้น ทำให้พรรคการเมืองอันดับหนึ่งครอบครองที่นั่งสูงแตกต่างจากพรรคอันดับสองมากถึง 120 ที่นั่ง และพรรคอันดับสามถูกกดโอกาสที่นั่งในสภาลง โดยมีข้อสังเกตที่สำคัญคือ ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2540) ซึ่งได้นำระบบสัดส่วนมาใช้เป็นครั้งแรก น่าจะทำให้ระบบพรรคการเมืองเปลี่ยนเป็นระบบหลายพรรคขนาดเล็กตาม Duverger's laws แต่จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกลับได้ผลตรงข้ามคือ ระบบพรรคการเมืองไทยปรับเปลี่ยนจากระบบหลายพรรคขนาดเล็ก โดยมีสองขั้วใหญ่และพรรคอันดับหนึ่งได้ที่นั่งสูงแตกต่างจากพรรคอันดับสองเป็นระบบพรรคเด่นพรรคเดียว การตัดสินใจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระบบการเลือกตั้งและผลได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การแจกแจงคะแนนเสียงและที่นั่งพรรคเด่น และความไม่เป็นสัดส่วนระหว่างคะแนนเสียงและที่นั่ง และทดสอบหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ระบบการเลือกตั้งและระบบพรรคเด่นพรรคเดียว โดยกำหนดสมมติฐานสำหรับการทดสอบ ออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ สมมติฐานทั่วไป สมมติฐานเชิงข้างมาก และสมมติฐานสัดส่วน โดยกำหนดให้ระบบการเลือกตั้งประกอบด้วยสัดส่วนราษฎรต่อผู้แทน จำนวนเขตต่อขนาดสภา ข้อจำกัดทางกฎหมาย โครงสร้างระบบการเลือกตั้ง วิธีการนับคะแนน และบัตรลงคะแนน โดยใช้ข้อมูลการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2476-2544 รวม 20 ครั้ง จำนวน 21 หน่วย และสร้างจำลองระบบสัดส่วนขึ้นอีก 6 หน่วย รวม 27 หน่วย การวิเคราะห์

ในบทที่ 6 นี้จะนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่หนึ่ง	สรุปผลการวิจัย
ตอนที่สอง	อภิปรายผล
ตอนที่สาม	ข้อเสนอแนะ

ตอนที่หนึ่ง สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยที่สำคัญสามารถสรุปได้ สองประการดังนี้

ประการที่หนึ่ง ผลลัพธ์ของการเลือกตั้ง ได้แก่ ความไม่เป็นสัดส่วนระหว่างคะแนนเสียง และที่นั่งลดต่ำลงอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การมีส่วนร่วมทางการเมือง การแจกแจงคะแนนเสียง และที่นั่งพรรคเด่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ประการที่สอง การทดสอบตัวแบบทั้งสามตัวแบบมีความตรงและมีความเที่ยงในการทำนาย ตัวแปรรายชื่อสูงกว่าร้อยละ 60 ดังนี้ คือ

ตัวแบบทั่วไป การใช้โครงสร้างระบบการเลือกตั้งแบบผสมทั้งเสียงข้างมากและสัดส่วน และบัตรลงคะแนนแบบแยกประเภท ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้คะแนนเสียง และที่นั่งกระจุกตัวที่พรรคอันดับหนึ่งเพิ่มสูงขึ้น

ตัวแบบเสียงข้างมาก เขตเลือกตั้งที่มีขนาดเล็ก และบัตรลงคะแนนแบบแยกประเภท ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้คะแนนเสียงและที่นั่งกระจุกตัวที่พรรค อันดับหนึ่งเพิ่มสูงขึ้น

ตัวแบบสัดส่วน ภายใต้โครงสร้างระบบการเลือกตั้งแบบผสม ซึ่งมีระบบเสียงข้างมากร่วม อยู่ด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนน้อย มีข้อจำกัดคะแนนเสียงขั้นต่ำสำหรับการคำนวณ ส่วนแบ่งที่นั่ง และบัตรลงคะแนนแบบแยกประเภทให้เลือกบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้คะแนนเสียงและที่นั่งกระจุกตัวที่พรรค อันดับหนึ่งเพิ่มสูงขึ้น

ตอนที่สอง อภิปรายผล

จากข้อค้นพบข้างต้นว่า ความไม่เป็นสัดส่วนมีระดับที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญนั้น หมายความว่า กระบวนการนับคะแนนในรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2540) มีความเที่ยงเบนลดต่ำลง แสดงว่าการกระจุกตัวของที่นั่งพรรคเด่น มิได้เกิดขึ้นจากกระบวนการในการนับคะแนน แต่เกิดขึ้นในขั้นของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการตัดสินใจเลือกของผู้ออกเสียง ด้วยการแลกเปลี่ยนคะแนนเสียง เลือกตั้งกับผลงาน นโยบายของพรรคการเมือง เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด หรือสูญเสียต่ำที่สุด ภายใต้กฎหมาย เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น

การอภิปรายผล จะนำเสนอโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่ง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระบบพรรคเด่นพรรคเดียว ส่วนที่สอง ระบบการเลือกตั้งและระบบการพรรคการเมืองที่ควรจะเป็นดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระบบพรรคเด่นพรรคเดียว

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การเกิดระบบพรรคเด่นพรรคเดียวที่เพิ่มสูงขึ้นนั้น สาเหตุประการหนึ่งเกิดมาจาก กระบวนการใช้การนับคะแนนในการเปลี่ยนคะแนนเสียงให้เป็นที่นั่งนั้น สำหรับกรณีประเทศไทย ได้มีการออกแบบรัฐธรรมนูญจนทำให้ความไม่เป็นสัดส่วนระหว่างคะแนนเสียงและที่นั่งได้ลดต่ำลง ดังนั้น ปัญหาของการนับคะแนนที่ทำให้เกิดความไม่เป็นสัดส่วนนั้น ในกรณีของประเทศไทย จึงมิใช่สาเหตุที่ทำให้เกิดการกระจุกตัวของที่นั่งพรรคเด่น แต่น่าจะเกิดมาจากขั้นตอนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เมื่อพิจารณาตาม Duverger's laws พบว่าระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน มีแนวโน้มทำให้เกิดระบบหลายพรรค หากทดสอบข้อมูล โดยใช้ความสัมพันธ์ของตัวแปรเพียงชุดเดียว ด้วยการจำแนกระบบการเลือกตั้ง ออกเป็นเสียงข้างมากและสัดส่วนแล้ว อาจทำให้ Duverger's laws ให้คำอธิบายที่ผิดสำหรับปรากฏการณ์ การเลือกตั้งและพรรคการเมืองในประเทศไทย แต่เมื่อผู้วิจัยได้นำ fuzzy logic มาใช้ในการสร้างตัวแบบ ด้วยการกำหนดให้ระบบพรรคการเมือง เป็นขนาดสัมพันธ์ของคะแนนเสียงและที่นั่งระหว่างพรรคโดยใช้ข้อมูลต่อเนื่องด้วยมาตรการวัด ยุ่งเหยิง (fuzzy measurement) ซึ่งใช้สำหรับพรรคการเมืองที่ขาดความแน่นอน มีการจัดตั้งและยุบอยู่ตลอดเวลา ขนาดพรรคการเมืองสองพรรคใหญ่แต่เป็นพรรคการเมืองที่เปลี่ยนพรรคกันไปเป็นพรรคอันดับหนึ่ง ทำให้สามารถวัดค่าระบบพรรคการเมือง พรรคเด่นพรรคเดียวที่มีระดับความเด่น (degree of dominant) อยู่ในระดับสูงหรือต่ำ มิใช่การกำหนดว่าระบบพรรคการเมืองเป็นแบบใดแบบหนึ่งมาตรวัดดังกล่าว สามารถใช้ได้เหมาะสมกับระบบพรรคการเมืองของประเทศที่อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย (democratic transition) ซึ่งสถาบันการเมืองยังอยู่ในระหว่างการปฏิรูป แบบเสียงข้างมากและแบบสัดส่วนโดยใช้เงื่อนไขที่ยุ่งเหยิง (fuzzy condition) ทำให้ มองทะลุระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ซึ่งปิดบังระบบการเลือกตั้งแบบเสียง ข้างมากเอาไว้ ทำให้สามารถมองเห็นปรากฏการณ์ชุดเดียวกัน โดยเห็นภาพเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขที่นำมาจัดระเบียบข้อมูล

จากข้อค้นพบ การวิจัยครั้งนี้ จึงสามารถนำอธิบายเพิ่มเติมให้กับ Duverger's laws คือระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2540) ใช้โครงสร้างระบบการเลือกตั้งแบบผสมนำเสียงข้างมากและสัดส่วน และบัตรลงคะแนนแบบแยกประเภท ให้ผู้ออกเสียงเลือกผู้สมัครเพียงหนึ่งคน

ในระบบเสียงข้างมาก และเลือกบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองหนึ่งพรรคในระบบสัดส่วน ในระบบเสียงข้างมากในเขตเลือกตั้งขนาดเล็กที่สุด มีผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคน ลงคะแนนเพียงรายเดียว ในระบบสัดส่วนนั้น อยู่ภายใต้โครงสร้างระบบการเลือกตั้งแบบผสม ซึ่งมีระบบเสียงข้างมากร่วมอยู่ด้วย โดยสภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิกจำนวนน้อย มีการกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำไว้ร้อยละห้า พรรคการเมืองจึงมีสิทธิได้รับที่นั่งผู้แทนราษฎรจากบัญชีรายชื่อ ประกอบกับความตื่นตัวทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น การรณรงค์ค้ำนโยบายประชานิยมของพรรคไทยรักไทย จึงทำให้คะแนนเสียงและที่นั่งกระจุกตัวที่พรรคอันดับหนึ่งเพิ่มสูงขึ้น การเกิดระบบพรรคเด่นพรรคเดียว จึงน่าจะมีสาเหตุมาจากความตื่นตัวทางการเมืองการรณรงค์นโยบายของพรรคการเมือง และระบบการเลือกตั้ง ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ความตื่นตัวทางการเมือง

ความตื่นตัวทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้นในการเลือกตั้งปี 2544 ที่เพิ่มสูงขึ้นโดยมีผู้ใช้สิทธิถึงร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่า ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้คาดคะเนถึงผลตอบแทนจากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนหน้านี้และเป็นการแสดงออกถึงความต้องการ (อุปสงค์ : demand) ของประชาชน ซึ่งเป็นถูกค่าผู้บริโภคสินค้านโยบายที่เพิ่มสูงขึ้นจึงทำให้พรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้ประกอบการสินค้านโยบายได้แข่งขันกันเสนอขายสินค้านโยบายเพิ่มสูงขึ้น หมายรวมทั้งการจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ เช่น พรรคไทยรักไทย เป็นต้น รวมทั้งการเสนอตัวลงสมัครรับเลือกตั้งของผู้มีชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีในสังคมในระบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งนำมาใช้เป็นครั้งแรก จากการมีผู้เสนอขายสินค้านโยบายแข่งขันในตลาดการเมืองสูง จึงทำให้การเลือกตั้ง ซึ่งให้ผลตอบแทนมาเป็นคะแนนเสียงและที่นั่ง ได้ผลแพ้ชนะที่ชัดเจน หรือเด็ดขาดเพิ่มมากขึ้น จนทำให้พรรคการเมืองอันดับหนึ่ง ได้ที่นั่งสูงแตกต่างจากพรรคการเมืองอันดับสองถึง 120 ที่นั่ง และพรรคการเมืองอันดับสองได้ที่นั่งสูงแตกต่างจากพรรคการเมืองอันดับสาม จนทำให้พรรคการเมืองอันดับสามได้รับโอกาสเป็นผู้แทนราษฎรลดลง

ประการที่สอง การรณรงค์นโยบาย

การรณรงค์นโยบายจากการเลือกตั้งปี 2544 เป็นการเริ่มต้นการใช้รัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2540) ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญเป็นวาระของการปฏิรูปการเมือง เพื่อสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง จึงทำให้ประชาชนตื่นตัวมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบพรรคการเมือง ให้เป็นพรรคการเมืองเชิงนโยบาย (policy party) มากกว่าการทำลายล้างตัวบุคคล ประกอบกับวิกฤตเศรษฐกิจ 2540 ซึ่งเกิดจากการบริหารของพรรคการเมืองเดิมที่อยู่ในสภาก่อนรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2540) จึงเป็นโอกาสให้พรรคไทยรักไทย ได้เสนอทางเลือกใหม่สำหรับการแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจ โดยใช้นโยบายประชานิยม

สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ออกเสียงเลือกตั้งในระดับปัจเจกชน โดยนำโครงการต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท พักชำระหนี้เกษตรกรสามปี สวัสดิการรักษาพยาบาล เพื่อหวังได้รับคะแนนเสียง ทำให้พรรคไทยรักไทยได้รับความนิยมสูงสุด ประกอบกับกรอบจำกัดของระบบการเลือกตั้ง ทำให้ได้รับคะแนนเสียงและที่นั่ง สูงแตกต่างจากพรรคการเมืองอันดับสองอย่างมาก

ประการที่สาม ระบบการเลือกตั้ง

ระบบการเลือกตั้งที่นำมาใช้ในการเลือกตั้ง 2544 ใช้โครงสร้างระบบการเลือกตั้งแบบผสม กล่าวคือ ใช้วิธีการนับคะแนนทั้งเสียงข้างมากและสัดส่วน

1. ภาพรวมทั่วไป รัฐธรรมนูญ 2540 มีระบบการเลือกตั้งเป็นโครงสร้างผสม มีผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อ โครงสร้างระบบการเลือกตั้งผสมนี้สะท้อน 2 ความหมาย ความหมายที่หนึ่ง เป็นการนำเอาระบบสัดส่วนมาใช้เป็นครั้งแรก น่าจะทำให้ผู้ออกเสียงเกิดความ รู้สึกว่าระบบนี้คะแนนเสียงไม่สูญเสียไปกับผู้ไม่ได้รับเลือกตั้ง เหมือนระบบเสียงข้างมาก (แบ่งเขต) ความหมายที่สอง เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความเป็นประชาธิปไตยที่คะแนนเสียงของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีอิทธิพลต่อการกำหนดตัวนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ผู้ออกเสียงตื่นตัวไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าครั้งก่อน รวมทั้งบัตรลงคะแนนในการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ 2540 เป็นแบบแยกประเภทให้เลือกเอาทางใดทางหนึ่ง จึงเกิดการต่อสู้แข่งขันรุนแรงขึ้นระหว่างพรรค ส่งผลให้คะแนนเสียงและที่นั่งแตกต่างกันอย่างเด่นชัดมากกว่าก่อนหน้านี้ นับว่าเป็นการใช้ระบบสัดส่วนเป็นภาพลวงว่าน่าจะทำให้ระบบพรรคขนาดเล็กหลายพรรค แต่ซ่อนไว้ด้วยระบบเสียงข้างมาก ซึ่งเขตเลือกตั้งขนาดเล็ก มีผู้แทนเขตละหนึ่งคน โดยลงคะแนนเพียงรอบเดียว เป็นการใช่วิธีการนับคะแนนผสมทั้งเสียงข้างมากและสัดส่วน

ระบบการเลือกตั้งแบบผสมตามรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2540) กับการเพิ่มระดับพรรคเด่นพรรคเดียว นั้นใช้โครงสร้างระบบการเลือกตั้งเป็นแบบผสม กล่าวคือ ใช้วิธีการนับคะแนนแบบเสียงข้างมากอย่างง่าย และสัดส่วนแบบปิด หรือสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท ได้แก่ ส.ส.แบบแบ่งเขตกับ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ เป็นการใช้อิทธิพลของระบบการเลือกตั้งสองแบบผสมกัน กล่าวคือ ระบบสัดส่วนแบบปิด กำหนดให้ผู้ออกเสียงต้องเลือกยกพรรค ทำให้พรรคการเมืองที่มีความเป็นสถาบันมีนโยบายที่ชัดเจน ได้รับความนิยมมากกว่าพรรคขนาดเล็กที่ไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ส่วนในระบบเสียงข้างมากนั้น ใช้ขนาดเขตเลือกตั้งเล็กสุด โดยทั่วไปมักทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กอันดับสาม ถูกกลดโอกาสได้รับคะแนนเสียงและที่นั่งลง และพรรคการเมืองอันดับหนึ่ง มักได้รับคะแนนเสียงและที่นั่งแตกต่างจากพรรคการเมืองอันดับสอง เกิดเป็นขั้วระบบพรรคเด่นพรรคเดียว แม้ว่าจะระบบสัดส่วน โดยธรรมชาติจะมีได้บีบบังคับให้ผู้ออกเสียงจำต้อง

เลือกพรรคขนาดใหญ่ก็ตาม แต่ทำให้ต้องเลือกจากพรรค ดังนั้น จึงมีอิทธิพลร่วมกับขนาดเขตเลือกตั้งเล็ก ซึ่งมีผู้แทนได้หนึ่งคน (single member constituency) จากการลงคะแนนรอบเดียวอย่างง่าย (one round simple majority or plurality) ทำให้พรรคการเมืองอันดับสามถูกลดโอกาสชนะเลือกตั้งลง จนนำไปสู่การรวมพรรค

2. ระบบเสียงข้างมาก (แบ่งเขต)

รัฐธรรมนูญ 2540 ใช้เขตเลือกตั้งขนาดเล็กมีผู้แทนหนึ่งคน ในขณะที่ก่อนหน้านี้ใช้เขตเลือกตั้งใหญ่กว่าคือ มีผู้แทนเขตละไม่เกิน 3 คน การใช้ระบบเสียงข้างมากอย่างง่ายหรือเสียงส่วนใหญ่ (simple majority or plurality) โดยให้ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (first past the post) โดยไม่ต้องได้คะแนนเกินครึ่ง มักจะทำให้เกิดคะแนนเสียงและที่นั่งกระจุกเป็น 2 ขั้ว และพรรคอันดับหนึ่งมักจะได้คะแนนเสียงและที่นั่งแตกต่างจากพรรคอันดับสอง โดยพรรคอันดับสามลงมาแทบหมดโอกาสได้รับเลือกตั้ง เนื่องจากผู้ออกเสียงเลือกตั้งไม่อยากสูญเสียคะแนนเสียงไปให้แก่ผู้สมัครที่ไม่มีโอกาสได้รับเลือกตั้ง รวมทั้งบัตรลงคะแนนให้ผู้ออกเสียงเลือกผู้สมัครเพียงคนเดียว ทำให้พรรคอันดับสาม ถูกลดโอกาสลงและพรรคอันดับหนึ่งได้คะแนนเสียงและที่นั่งแตกต่างจากพรรคอันดับสอง

3. ระบบสัดส่วน (บัญชีรายชื่อ)

รัฐธรรมนูญ 2540 นำเอาระบบสัดส่วนมาใช้เป็นครั้งแรก แต่เป็นการใช้ร่วมกับระบบเสียงข้างมาก และเพื่อไม่ให้มีพรรคการเมืองขนาดเล็กมากเกินไปจึงกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำไว้ร้อยละห้า พรรคการเมืองจึงได้รับที่นั่งประกอบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนจำกัดเพียง 100 คน หรือสัดส่วนราษฎรต่อผู้แทนสูงถึงหกแสนคนต่อผู้แทนหนึ่งคน ขณะที่ระบบเสียงข้างมากใช้สัดส่วนราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อราษฎรหนึ่งคน (โดยประมาณ เนื่องจากบางรัฐธรรมนูญกำหนดจำนวนผู้แทนราษฎรคงที่) บัตรลงคะแนนเป็นแบบแยกประเภท ให้ผู้ออกเสียงเลือกบัญชีรายชื่อจากพรรคการเมืองเพียงพรรคการเมืองเดียว (closed PR : party list) รวมทั้งกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองก่อนเลือกตั้ง 90 วัน มีผลให้พรรคที่ได้คะแนนเสียงต่ำกว่าร้อยละ 5 ไม่ได้รับการจัดสรรส่วนแบ่งที่นั่งและไม่สามารถนำคะแนนเสียงที่ได้ถ่ายโอนไปให้พรรคการเมืองอื่น ดังเช่น ในระบบสัดส่วนเปิด (opened PR : single transferable vote : STV) ทำให้พรรคอันดับสามถูกลดโอกาสได้รับที่นั่งลง

จากข้อค้นพบการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย ซึ่งมีสภาพพรรคการเมืองไม่คงที่และมีการเปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งจากรัฐธรรมนูญหลายฉบับทำให้การนำทฤษฎีสถาบันใหม่มาใช้มีความเหมาะสมตรงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังจะเห็นได้จากการทดสอบตัวแบบทั้ง 3 ตัวแบบที่มีความตรงแสดงว่าทฤษฎีสถาบันใหม่เหมาะสำหรับการทำนาย

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเลือกตั้งกับระบบพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลประเทศเดียวกัน แต่ต่างระยะเวลา เหมาะสำหรับนำเอาข้อค้นพบไปใช้ออกแบบสถาบัน (Institutional design) โดยออกแบบระบบการเลือกตั้งให้เป็นเครื่องมือหรือมาตรการในการปรับเปลี่ยนระบบพรรคการเมืองตามที่ต้องการเพื่อให้เกิดความเป็นพรรคเด่นในระดับที่เหมาะสม

การออกแบบระบบการเลือกตั้งเป็นการเจรจาต่อรองผสมผสานผลประโยชน์ของหลายฝ่าย ดังนั้น ระบบการเลือกตั้งจึงมิใช่การเลือกที่จะใช้ระบบเสียงข้างมากหรือสัดส่วน แต่เป็นการผสมระดับความเข้มข้นของส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ ในรูปมาตรวัดยุ่งเหยิง (fuzzy measurement) ประกอบกับการมองความสัมพันธ์ระบบการเลือกตั้งกับระบบพรรคการเมือง หากไม่ควบคุมเงื่อนไขยุ่งเหยิง (fuzzy condition) จะทำให้การทำนายระบบสัดส่วน ซึ่งเปรียบเสมือนมานับถาดคิด ทั้งนี้เนื่องจากมีระบบเสียงข้างมากเขตเลือกตั้งเล็กมีผู้แทนราษฎรคนเดียว ลงคะแนนรอบเดียวโดยใช้เสียงข้างมากอย่างง่าย (plurality single member constituency) ร่วมอยู่ด้วยการควบคุมวิธีการนับคะแนนด้วย เงื่อนไขยุ่งเหยิงออกเป็น 3 ตัวแบบทำให้สามารถใช้ ทฤษฎีสถาบันใหม่และตรรกะยุ่งเหยิงร่วมกับเครื่องมือวิเคราะห์เชิงปริมาณเส้นทางอิทธิพล (path analysis) ด้วยสมการ โครงสร้างสอดคล้องเหมาะสม

ข้อค้นพบดังกล่าวเป็นการให้น้ำหนักเพิ่มเติมแก่ แนวทางการศึกษาเชิงสถาบัน (institutional approach) การศึกษาการกระทำโดยเจตนา (rational choice approach) ว่าทั้งสองแนวทางสามารถบูรณาการใช้ร่วมกันได้ภายใต้ทฤษฎีสถาบันใหม่ ซึ่งหมายถึง ทฤษฎีที่พัฒนาจากสถาบันแบบดั้งเดิมขึ้นใหม่ร่วมกับการกระทำโดยเจตนาและการนำทฤษฎีเป็นแบบจำลองออกแบบสถาบัน การเมืองขึ้นใหม่ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองใหม่

การใช้ทฤษฎีสถาบันโดยลำพังจึงมีจุดอ่อนที่ต้องพิจารณาโดยเฉพาะกฎหมาย โดยละเลยการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนการใช้ทฤษฎีการกระทำโดยเจตนา (rational choice) หรือทางเลือกสาธารณะ (public choice) เพียงลำพังจำเป็นต้องมีพรรคการเมือง 2 พรรคคงที่ แต่จากปรากฏการณ์การเมืองไทย ที่พรรคการเมือง ไม่คงที่ทำให้ไม่สามารถกำหนดเป็นชื่อพรรคที่ชัดเจนเป็นพรรคฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านได้ สามารถกำหนดระดับการเกิดขั้วพรรคเด่นที่พรรคอันดับหนึ่ง ซึ่งอาจมิใช่พรรคการเมืองพรรคเดิม ได้รับคะแนนเสียงและที่นั่งสูงแตกต่างจากพรรคอื่น ในสภาจากการเลือกตั้งครั้งนั้น ดังนั้นการใช้ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะจึงใช้อธิบายได้เฉพาะการเลือกตั้ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เท่านั้น เมื่อพิจารณารายย่อยเชิงเปรียบเทียบระบบพรรคการเมืองของประเทศไทยแล้ว ใช้ระบบการเลือกตั้งหลายระบบเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐธรรมนูญที่เปลี่ยนแปลงไป จึงต้องใช้ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (public choice) ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการกระทำโดยเจตนา (rational choice) ทั้งนี้หากใช้ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะเพียงลำพังจะไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์การเลือกตั้งของไทย

ก่อน พ.ศ. 2544 ได้เนื่องจากระบบการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นตัวแปรควบคุมของทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ มีการเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องบูรณาการแนวทางการศึกษาเชิงสถาบันร่วมกับ ทางเลือกสาธารณะเป็น ทฤษฎีสถาบันใหม่ ดังนั้น ทฤษฎีสถาบันใหม่จึงเป็นทั้งการพัฒนาแนวการศึกษาทางรัฐศาสตร์ให้ สามารถอธิบายการเมือง ประเทศกำลังพัฒนาที่สถาบันการเมืองอยู่ระหว่างการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และนำผลการทดสอบ จากตัวแบบที่สร้างจากทฤษฎีสถาบันใหม่นำผลการวิจัยมาทำนายอำนาจ หรืออิทธิพลของระบบการเลือกตั้ง ความตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ต่อการกระทำตัว ของคะแนนเสียงและที่นั่งพรรคเด่นได้จะต้องออกแบบระบบการเลือกตั้งแบบใด ส่วนประกอบ ของระบบการเลือกตั้งส่วนใดมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใด

การนำทฤษฎีสถาบันใหม่มาใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเลือกตั้ง ต่อระบบ พรรคเด่นพรรคเดียว เกิดจากการตัดสินใจเลือกของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และการรณรงค์หาเสียงของ พรรคการเมือง ภายใต้กรอบกติกาของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น ซึ่งมีปัจจัยเอื้อต่อพรรคการเมือง ขนาดใหญ่ หรือเป็นข้อจำกัดต่อพรรคขนาดเล็กที่แตกต่างกัน ดังนั้นระบบการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน จึงทำให้การตัดสินใจของผู้ออกเสียงและพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน และส่งผลทำให้ที่นั่งพรรค การเมืองในสภามีระดับพรรคเด่นที่แตกต่างกัน จากข้อค้นพบที่ว่าความไม่เป็นสัดส่วนระหว่าง คะแนนเสียงและที่นั่งลดต่ำลงอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นการยืนยันทฤษฎีสถาบันใหม่ว่า การกระทำตัว ของคะแนนเสียงและที่นั่งพรรคเด่นนั้นเกิดจากการตัดสินใจเลือกของผู้ออกเสียงในขั้นการ ลงคะแนน มิใช่เกิดจากกระบวนการนับคะแนนประกอบกับความตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมือง

จากข้อค้นพบดังกล่าวมีข้อโต้แย้งที่สำคัญสองประการ

ประการที่หนึ่ง ความไม่เป็นสัดส่วน ประการที่สอง Duverger's law

ประการที่หนึ่ง ความไม่เป็นสัดส่วน

ความไม่เป็นสัดส่วนที่มีระดับลดต่ำลงอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าการกระทำตัวของที่นั่ง พรรคเด่นในประเทศไทยมิได้เกิดจากความเบี่ยงเบนในขั้นการนับคะแนน แต่เกิดขึ้นจากการลงคะแนนเสียง ก่อนการนับคะแนน ซึ่งเป็นกรแลกเปลี่ยนระหว่างนโยบายพรรคการเมืองกับคะแนนเสียงภายใต้ ระบบการเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไป

ประการที่สอง Duverger's law

แม้ว่ารัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2540) จะนำระบบสัดส่วนมาใช้ก็จริง แต่ผสมด้วยระบบเสียงข้างมาก อย่างง่ายเขตเล็กคนเดียว (plurality single member constituency) หากจำแนกระบบการเลือกตั้ง เป็นกลุ่ม หรือนามบัญญัติ (nominal scale) จะทำให้การอธิบายหรือทำนายความสัมพันธ์ระบบการ เลือกตั้งต่อระบบพรรคการเมือง มีข้อจำกัด เมื่อผู้วิจัยได้ใช้เงื่อนไขยุ่งเหยิง (fuzzy condition) โดย

นำวิธีการนับคะแนนไปเป็นตัวแทนควบคุม สามารถให้คำอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า โดยภาพรวมทั่วไป การใช้โครงสร้างระบบการเลือกตั้งแบบผสมทั้งเสียงข้างมากและสัดส่วน ภายใต้ระบบเสียงข้างมาก มีขนาดเขตเลือกตั้งเล็ก (จำนวนเขตต่อสภาสูง) บัตรลงคะแนนแบบแยกประเภท ให้ผู้ออกเสียงเลือกผู้สมัครเพียงคนเดียว ภายใต้ระบบสัดส่วนมีข้อจำกัดทางกฎหมายสูง และอยู่ในโครงสร้างระบบผสม (ใช้วิธีการนับคะแนนเสียงข้างมากรวมอยู่ด้วย) และบัตรลงคะแนนแบบแยกประเภท ให้เลือกบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ประกอบกับความตื่นตัวทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้คะแนนเลือกและที่นั่งกระจุกตัวอยู่ที่พรรคการเมืองอันดับหนึ่ง

ส่วนที่สอง ระบบการเลือกตั้งและระบบพรรคการเมืองที่ควร

ระบบพรรคการเมืองที่ควรหรือเหมาะสม คือ มีระดับพรรคเด่นระดับปานกลาง หมายถึง มี 2 ขั้ว รวมทั้งการอยู่รอดของพรรคอันดับสามในสภา ซึ่งเป็นสิ่งที่ควบคุมยากเนื่องจากระบบการเลือกตั้ง เปรียบเสมือนพวงมาลัยรถยนต์ ที่ควบคุมบังคับระบบพรรคการเมืองซึ่งเปรียบเสมือนตัวรถ หากใช้มาตรการบังคับควบคุมมากเกินไป จะทำให้เกิดสุดโต่งไปทางด้านหนึ่ง คือ เกิดขั้วพรรคเด่นเพียงพรรคเดียว เปรียบเสมือนการบังคับรถให้เคลื่อนจากช่องทางซ้ายสุดให้ปรับเปลี่ยนไปสู่ช่องทางขวาสุดแบบกระทันหัน หากไม่หมุนพวงมาลัยคืนมาบ้าง อาจทำให้รถดังกล่าวเคลื่อนเข้าสู่ช่องทางของรถที่วิ่งสวนทางมา ระบบพรรคการเมืองที่ดีต้องการทั้งการแข่งขันนโยบาย ซึ่งเกิดระบบสองพรรค และการประกันสิทธิของเสียงข้างน้อย ซึ่งเกิดในระบบหลายพรรค ความพอเหมาะของระบบการเลือกตั้งจึงอยู่ที่การสร้างระบบพรรคเด่นระดับปานกลาง โดยผู้วิจัยมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

2.1 การแข่งขันผลงานนโยบาย

เกิดจากการใช้ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่ให้ออกเสียงเลือกทั้งพรรคทำให้พรรคการเมืองเกิดความเป็นสถาบัน และเป็นตัวแทนของประเทศมากกว่าตัวแทนของเขต แต่เนื่องจากจำนวนผู้แทนราษฎรในระบบสัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ 2540 มีเพียง 100 คน ทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กถูกลดโอกาสได้รับที่นั่งลง จึงควรเพิ่มจำนวนที่นั่งส.ส.บัญชีรายชื่อ จาก 100 คน เป็น 200 คน

2.2 สิทธิของเสียงข้างน้อย

การใช้ระบบเสียงข้างมากอย่างง่าย เขตเลือกตั้งเล็กมีผู้แทนหนึ่งคนทำให้คะแนนเสียงและที่นั่งกระจุกตัวอยู่ที่พรรคอันดับต้น หากเปิดโอกาสให้ถ่ายโอนคะแนนโดยใช้ระบบเสียงข้างมากเด็ดขาด โดยลงคะแนนแบบทางเลือก (alternative vote) โดยให้ออกเสียงเลือกผู้สมัครตามอันดับความชอบ (preferential vote) แล้วนับคะแนนหลายรอบด้วยการตัดผู้ที่ได้รับคะแนนต่ำสุดของแต่ละรอบออกแล้วโอนคะแนนไปให้ผู้สมัครที่อยู่ในอันดับถัดไป

ในระบบสัดส่วนหากเปิดโอกาสให้มีการยุบรวมพรรคที่ได้รับคะแนนเสียงต่ำกว่า ร้อยละ 5 ได้ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งแล้วนำคะแนนเสียงไปรวมกันจะทำให้พรรคการเมือง ขนาดเล็กมีโอกาสได้ที่นั่งในสภา

เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ ต้องการสร้างเสถียรภาพแก่รัฐบาลด้วยการสร้างระบบพรรค การเมือง ที่มีสองพรรคเด่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อให้มีการแข่งขันนโยบายเพิ่มมากขึ้น แต่การใช้มาตรการระบบการเลือกตั้งบังคับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบพรรคการเมืองอาจได้ผล รุนแรงเกิน ความคาดหมายจนทำให้เกิดระบบพรรคเด่นพรรคเดียว ที่มีระดับเพิ่มสูงขึ้น หากระบบ พรรคเด่นอยู่ในระดับที่เป็นอยู่ คือพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคอันดับหนึ่ง ได้ที่นั่งร้อยละ 50 ของสภา ไม่น่าจะเกิดผลเสียหายต่อการตรวจสอบถ่วงดุลย์ของระบบรัฐสภา แต่หากการครอบครอง ที่นั่งสูงมากจนฝ่ายค้านไม่สามารถใช้กลไกสภาตรวจสอบฝ่ายบริหารได้ จะทำให้ระบบรัฐสภาสูญเสียความเชื่อถือ ความชอบธรรมจากประชาชนการประมาณค่าระดับพรรคเด่นพรรคเดียว ในการ ศึกษาครั้งนี้เป็นการคาดคะเนแนวโน้มในอนาคตระบบพรรคการเมืองก่อนที่ปัญหาความรุนแรงทาง การเมืองจะเกิดขึ้นเปรียบระบบพรรคการเมืองกับรถ และระบบการเลือกตั้งกับพวงมาลัย หากพวงมาลัยเร็วและแรงเกินไป อาจทำให้รถเปลี่ยนช่องทางเร็วหากไม่พวงมาลัยคืนอาจทำให้ รถประสบอุบัติเหตุชนกับรถที่วิ่งสวนทางมาได้ ระบบพรรคการเมืองที่พึงประสงค์จึงมีไว้ทั้ง ระบบพรรคเด่นรุนแรง และมีใช้ระบบหลายพรรคขนาดเล็กเกินไป จนทำให้รัฐบาลต้องตั้งรัฐบาล ผสมหลายพรรคจนทำให้ไม่สามารถบริหารนโยบายได้เหมือนในอดีต และก็ไม่ต้องการให้มี พรรคเด่นมากจนทำให้พรรคอื่นค้านไม่ได้ แต่ต้องการระบบพรรคที่มีความเด่นพอเหมาะ จัดตั้งรัฐบาล ที่มีเสถียรภาพได้ โดยยังเหลือพื้นที่ในสภาไว้ให้พรรคอันดับสามบ้าง การออกแบบระบบพรรคการเมือง ที่เหมาะสมจึงต้องใช้องค์ความรู้จากความสัมพันธ์ของระบบการเลือกตั้งกับระบบพรรคการเมือง เพื่อช่วยให้ออกแบบระบบการเลือกตั้งที่ทำให้เกิดระบบพรรคเด่นที่มีระดับพอเหมาะแต่ความพอ เหมาะสมอยู่ระดับใดเป็นสิทธิเสรีภาพของพลเมืองรัฐไทยที่จะเลือก งานวิจัยชิ้นนี้จะช่วยทำให้ทราบการ ทำนายความสัมพันธ์ระบบการเลือกตั้งและระบบพรรคการเมือง เพื่อช่วยให้การออกแบบระบบ การเลือกตั้ง สามารถทำนายล่วงหน้าว่า น่าจะเกิดระบบพรรคเด่นในระดับใด ในแต่ละระบบการเลือกตั้ง

ระบบสัดส่วน ที่ใช้ในต่างประเทศเพื่อให้เกิดความเป็นสัดส่วนในการนับคะแนนหรือ ความไม่เป็นสัดส่วนต่ำสุด และโดยเฉพาะระบบสัดส่วนปิด (closed PR : Party list) ถูกนำมาใช้ เพื่อให้เป็นตัวแทนของประเทศลดความแตกแยกภายในระหว่างชาติพันธุ์ จึงให้เลือก พรรคการเมือง แล้วนำคะแนนทั้งหมดมาคำนวณที่นั่งร่วมกัน โดยไม่แบ่งเขตหรือใช้เขตเลือกตั้งที่ใหญ่ เช่น ภาคของประเทศ หรือประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง แต่กรณีของประเทศไทยระบบสัดส่วนถูกนำมาใช้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้พรรคการเมือง โดยลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อทั้งพรรคทำให้เอื้อต่อ

พรรคขนาดใหญ่ที่มีทรัพยากรมากกว่าพรรคขนาดเล็ก ซึ่งอาจนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์จากนโยบาย ทับซ้อน ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องนำมาศึกษากันต่อไป อย่างไรก็ตามระบบสัดส่วนที่นำมาใช้นับว่าให้ประโยชน์ในการพัฒนาพรรคการเมืองให้ใช้นโยบายเพิ่มมากขึ้นกว่าเพียงการใช้โวหารทำลายล้างตัวบุคคล และทำให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นต้องปรับตัวไปสู่พรรคการเมืองน่าจะทำให้ความเป็นสถาบันพรรคการเมืองพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนการหาโอกาสเนื่องจากเงื่อนไขของกฎหมายนั้นคงเป็นธรรมชาติของการเมืองระบบผู้แทนที่ทุกพรรคต่างหาโอกาสเป็นผู้แทนเพื่อเข้าไปจัดตั้งรัฐบาล การผูกขาดรัฐสภาโดยฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นผลที่มีได้คาดหวังของรัฐธรรมนูญ หากอยู่ในระดับสูงเกินไป จนทำลายความชอบธรรมของระบบรัฐสภา อาจต้องมีการแก้ไขให้มีระดับพรรคเด่นที่พอประมาณ ให้สามารถจัดตั้งรัฐบาลที่มีเสถียรภาพได้ และยังคงให้ฝ่ายค้านสามารถใช้กลไกรัฐสภาตรวจสอบได้ ระบบสัดส่วนที่นำมาใช้ จึงมีคุณูปการต่อการพัฒนาพรรคการเมือง เจริญนโยบายแม้จะเอื้อการใช้ทุนในการแข่งขันการเลือกตั้งก็ตาม

ระดับพรรคเด่นเปรียบเสมือนความเร็วของการขั้วรถยนต์ ที่มีกติกากฎหมายควบคุมจำกัดความเร็วของรถยนต์มิให้เร็วมากจนเกินไป เนื่องจากหากใช้ความเร็วสูงมากเกินไปอาจทำให้เกิดอันตรายได้ แต่ก็มีใช้ความเร็วมากเกินไปอาจทำให้เกิดอันตรายได้ แต่ก็มีได้หมายความว่าให้ผู้ขับขี่ลดความเร็วลง จนเหลือ 0 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งหมายถึง รถคันนั้นหยุดการขับเคลื่อน การควบคุมความเร็วรถยนต์จึงเป็นการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดจากการใช้ความเร็วเกินสมควร ในทำนองเดียวกันระดับพรรคเด่นนั้นมีประโยชน์ในการสร้างเสถียรภาพแก่รัฐบาล ดังเช่น ลิจิต ธีรเวคิน ได้เสนอไว้ในขณะที่ระบบพรรคการเมืองไทยเป็นพรรคขนาดเล็กหลายพรรค จนขาดพรรคที่เป็นแกนนำเสียงข้างมากได้ จนทำให้รัฐบาลมีวาระไม่ครบกำหนดของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งลิจิต ธีรเวคิน ได้ยื่นข้อเสนอดังกล่าวเป็นข้อเสนอเฉพาะในสภาวการณ์ในช่วงเวลาที่ระบบพรรคเดียวเมืองไทยยังเป็นระบบพรรคขนาดเล็กหลายพรรคเท่านั้น มิได้ต้องการส่งเสริมระบบพรรคเด่นที่มีเพียงพรรคเดียวผูกขาดอำนาจถาวร เพียงแต่ให้ข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดเสถียรภาพของรัฐบาลผสมหลายพรรคในขณะนั้น ให้มีพรรคเด่นซึ่งได้ที่นั่งเพียงพอสำหรับการจัดตั้งรัฐบาลให้เสถียรภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาในขณะนั้นเท่านั้น ภายหลังจากจากระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ 2540 มาบังคับใช้ในการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อ 6 มกราคม 2544 ผู้วิจัยได้ประมาณค่าการกระจุกตัวของที่นั่งพรรคเด่น (one dominant seat : ST₁) (ดังภาพหน้า 93) ประมาณค่าว่าแนวโน้มต่อไป น่าจะมีระดับเพิ่มสูงขึ้น หากยังใช้ระบบการเลือกตั้งนี้ต่อไป ประเด็นปัญหาที่น่าเสนอเป็นปัญหาการพยากรณ์แนวโน้มในอนาคตที่คาดว่าระดับของพรรคเด่นน่าจะสูงขึ้น แล้วสืบค้นหาสาเหตุว่าเกิดจากระบบการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยได้รับอิทธิพลในระดับและทิศทางใด เพื่อนำตัวแบบจากข้อค้นพบไปออกแบบระบบการเลือกตั้งให้ เกิดระดับพรรคเด่นที่พอเหมาะพอประมาณเพียงพอให้รัฐบาลมี

เสถียรภาพ แต่ไม่ควรมากเกินไปจนทำให้การตรวจสอบของสภากลุ่มเหลือ จากการครอบงำของฝ่ายบริหาร และควรเหลือพื้นที่ในสภาไว้ให้เสียงข้างน้อยได้ใช้สถานการณ์เมือง สำหรับเรียกร้องความต้องการบ้างจะได้ไม่ต้องหันไปพึ่งวิธีการใช้ความรุนแรง นอกสถาบันการเมือง ทั้งนี้เนื่องมาจากเสถียรภาพของรัฐบาลนั้นมีได้หมายความว่าต้องเกิดเสถียรภาพทางการเมืองรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ มากเกินไปจนครอบงำการตรวจสอบจากฝ่ายค้านหรือสภาอาจนำมาซึ่งความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ได้เพราะขาดผู้ตรวจสอบการบริหาร หากอุปมาระบบรัฐสภาดั่งการใช้เครื่องปรับอากาศ หากผู้จำหน่ายเครื่องปรับอากาศอ้างว่า ถ้าเครื่องปรับอากาศใช้งานไม่ได้ผลก็จะแถมพัดลมมาให้ เป็นเครื่องสำรองแทนเครื่องปรับอากาศและหากพัดลมทำงานไม่ได้ผลก็แถมพัดลมให้สำรองแทนพัดลม หากพัดลมทำงานไม่ได้ผลก็จะแถมผ้าชุบน้ำเช็ดหน้าสำหรับนำไปชุบน้ำเพื่อนำมาเช็ดตัว การที่ผู้บริโภคต้องจ่ายเงินจำนวนนับหมื่นบาทเพื่อซื้อเครื่องปรับอากาศแล้ว แต่ได้ใช้ประโยชน์เพียงจากผ้าเช็ดหน้าราคาผืนละไม่กี่บาท ผู้บริโภคก็น่าจะใช้เงินไม่ถึง 10 บาท ซื้อผ้าเช็ดหน้ามาใช้ดีเสียกว่าต้องเสียเงินจำนวนนับหมื่นบาทเพื่อซื้อเครื่องปรับอากาศแล้วใช้งานไม่ได้ ทำนองเดียวกันในกรณีของระบบรัฐสภา หากกลไกการตรวจสอบของรัฐสภาล้มเหลว แล้วอ้างว่ายังมีกลไกอื่นตรวจสอบนอกกลไกของรัฐสภา จะทำให้พลเมืองไทยเกิดความรู้สึกว่าระบบรัฐสภาที่มีอยู่นั้น ไม่มีประโยชน์หรือความจำเป็นที่จะคงอยู่อีกต่อไป ทำให้ระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาสูญเสียความชอบธรรม

ตอนที่สาม ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรณรงค์ด้วยนโยบายของพรรคภายใต้กรอบจำกัดของกฎหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสถาบันใหม่มาอธิบาย การเกิดพรรคเด่นพรรคเดี่ยว แต่อธิบายจากทางตัวแสดงผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ยังมีได้ศึกษาจากทางด้านพรรคการเมือง

2. จะเสนอแนะการนำไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงระบบการเลือกตั้ง 3 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง จำนวนส.ส.บัญชีรายชื่อ

ประการที่สอง วิธีการลงคะแนน

ประการที่สาม การยุบรวมพรรคก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

ประการที่หนึ่ง จำนวนส.ส.บัญชีรายชื่อ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) มาตรา 98 กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนห้าร้อยคน มาจากบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน และจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต

จำนวนสี่ร้อยคน จะเห็นได้ว่าจำนวน ส.ส. ที่มาจากบัญชีรายชื่อ หรือระบบสัดส่วนนั้นมีจำนวนจำกัดเพียงหนึ่งในสี่ของ ส.ส. ที่มาจากเขตเลือกตั้ง แม้ว่าโดยธรรมชาติของระบบสัดส่วนนั้นมักจะมีโอกาสทำให้เกิดระบบหลายพรรค ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองอันดับสามได้รับที่นั่งในสภา แต่อิทธิพลของระบบการเลือกตั้งประการหนึ่งได้แก่ ขนาดสภา (assembly size) หรือ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จะทำให้เกิดความเป็นสัดส่วนระหว่างคะแนนเสียงและที่นั่งสูง ส่งผลทำให้เกิดระบบพรรคขนาดเล็กหลายพรรค ในทางตรงกันข้ามหากสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนน้อย จะทำให้เกิดความไม่เป็นสัดส่วนระหว่างคะแนนเสียงและที่นั่งสูง ส่งผลทำให้เกิดการกระจุกตัวของที่นั่งพรรคเด่นหรือลดโอกาสได้รับที่นั่งของพรรคอันดับสามลง ดังนั้นหากเพิ่มจำนวน ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อให้เพิ่มสูงขึ้นจะทำให้พรรคการเมืองอันดับสาม มีโอกาสได้รับที่นั่งในสภาเพิ่มมากขึ้น

ส่วนการกำหนดเสียงคะแนนเสียงขั้นต่ำไว้ร้อยละ 5 นั้น มีเจตนาเพื่อทำให้เกิดเสถียรภาพรัฐบาล โดยมีพรรคการเมืองที่ได้ที่นั่งข้างมากในสภา และจำกัดจำนวนพรรคในสภาไม่ให้มีมากเกินไป ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงเสถียรภาพของรัฐบาล และให้พรรคการเมืองเป็นพรรคที่ใช้นโยบายเพิ่มมากขึ้น การนำระบบสัดส่วนพร้อมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์คะแนนเสียงขั้นต่ำไว้ร้อยละ 5 จึงนับว่าความเหมาะสม เพื่อให้เสถียรภาพดังกล่าว หากผ่อนคลายมาตรการทางกฎหมายลงโดย ลดจำนวนคะแนนเสียงขั้นต่ำให้เหลือต่ำกว่าร้อยละ 5 อาจทำให้พรรคการเมืองอันดับหนึ่ง ลดจำนวนที่นั่งลง และทำให้พรรคอันดับสามได้มีโอกาสเพิ่มที่นั่งขึ้นบ้าง แต่อาจทำให้มีจำนวนพรรคขนาดเล็กจำนวนมากเกินไป โดยไม่มีเจตนาในการจัดตั้งเป็นรัฐบาลและขาดนโยบายที่ชัดเจน แต่หวังเพียงเพื่อการของบประมาณสนับสนุนพรรคการเมือง หรือสร้างสถานภาพทางสังคมให้กับพรรคการเมืองเท่านั้น ดังนั้นในกรณีเกณฑ์คะแนนเสียงขั้นต่ำไว้ร้อยละ 5 สำหรับในระบบสัดส่วนนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความเหมาะสมแล้ว หากจะเพิ่มโอกาสให้พรรคการเมืองอันดับสามมีที่นั่งในสภาได้บ้าง จึงควรเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจากเดิมจำนวน 100 คน ให้เป็นจำนวน 200 คน ดังต่อไปนี้

เดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) มาตรา 98 บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา 99 จำนวนหนึ่งร้อยคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามมาตรา 102 จำนวนสี่ร้อยคน”

แก้เป็น

มาตรา 98 บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหกร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา 99 จำนวนสองร้อยคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามมาตรา 102 จำนวนสี่ร้อยคน

เดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) มาตรา 99 วรรคสอง บัญญัติว่า “บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งให้พรรคการเมืองจัดทำขึ้นพรรคการเมืองละหนึ่งบัญชี ไม่เกินบัญชีละหนึ่งร้อยคน.....”

แก้เป็น

มาตรา 99 วรรคสอง บัญญัติว่า “บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งให้พรรคการเมืองจัดทำขึ้นพรรคการเมืองละหนึ่งบัญชีไม่เกินบัญชีละสองร้อยคน.....”

ประการที่สอง วิธีการลงคะแนน

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของระบบเสียงข้างมาก เขตเลือกตั้งเล็กและลงคะแนนเพียงรอบเดียวนั้นคือ ทำให้คะแนนเสียงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งที่เลือกให้กับผู้สมัครในเขตเลือกตั้งที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ต้องสูญเสียไป ในระบบการเลือกตั้งในต่างประเทศบางประเทศได้ใช้ระบบการเลือกตั้งที่ให้ผู้ออกเสียงลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครได้หลายคนตามอันดับความพึงพอใจของผู้ออกเสียง และใช้การนับคะแนนหลายรอบ (preferential vote) ทั้งนี้การนับคะแนนแต่ละรอบจะให้ตัดผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงต่ำสุดออก แล้วโอนคะแนนของผู้สมัครผู้นั้นไปให้แก่ผู้สมัครในอันดับถัดไป จนกว่าจะมีผู้สมัครได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง (absolute majority) จึงเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ระบบการเลือกตั้งเสียงข้างมากอย่างง่าย ซึ่งนำมาใช้ในรัฐธรรมนูญ 2540 นั้นโดยทั่วไป มักทำให้เกิดระบบสองพรรคหรือพรรคเด่นที่ทำให้พรรคอันดับสาม มักถูกลดที่นั่งในสภาลง เนื่องมาจาก ผู้ออกเสียงเลือกตั้งมักไม่ต้องการสูญเสียคะแนนเสียงของตนเอง ไปให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งไม่มีโอกาสได้รับในเขตเลือกตั้งนั้น ดังนั้น หากมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญประเด็นเกี่ยวกับวิธีการลงคะแนน และนับคะแนนจากเดิม ซึ่งเป็นการลงคะแนนเลือกผู้สมัครเพียงคนเดียว และนับคะแนนเพียงรอบเดียว ทำให้ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากกว่า เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (first past the post) โดยไม่จำเป็นต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง จึงทำให้พรรคที่ได้รับความนิยมสูงและได้รับคะแนนเสียงสูงกว่าคู่แข่งเพียงเล็กน้อย สามารถได้รับชัยชนะไปอย่างง่ายดาย หากนำวิธีการลงคะแนนเสียงตามอันดับความพึงพอใจของผู้ออกเสียงได้หลายคน และใช้วิธีการนับคะแนนมากกว่าหนึ่งรอบจะทำให้คะแนนเสียงของผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้งสามารถถ่ายโอนไปให้แก่ผู้สมัครในพรรคการเมืองอื่นที่ผู้ออกเสียงต้องการทำให้เกิดเป็นพรรคพันธมิตรทางการเมือง ขึ้นก่อนการเลือกตั้ง เป็นการเปิดโอกาสให้แก่พรรคการเมืองขนาดเล็ก ได้มีโอกาสได้รับที่นั่งในสภาเพิ่มขึ้น และนอกจากนั้นน่าจะทำให้ อัตราการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากคะแนนเสียงของผู้ออกเสียงมิได้สูญเสียไป

แม้ว่าจะมีความยุ่งยากสำหรับหน่วยงานจัดการเลือกตั้งที่ต้องนับคะแนนหลายรอบ แต่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่น่าจะสามารถนำมาใช้ทำให้การนับคะแนนเป็นไปอย่างรวดเร็ว และทำให้ผู้สนใจข่าวสารการเลือกตั้ง สามารถตรวจสอบคะแนนเสียงเลือกตั้งได้จากระบบอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าหากเปลี่ยนแปลงวิธีการลงคะแนนในระบบเสียงข้างมากจากเดิมซึ่งเป็นการลงคะแนนเลือกผู้สมัครเพียงคนเดียว และนับคะแนนเพียงรอบเดียวให้ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง หากเปลี่ยนเป็นให้ผู้ออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้หลายคน และนับคะแนนหลายรอบให้ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงข้างมากได้คะแนนเกินกึ่งหนึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งน่าจะเป็นการพัฒนาพฤติกรรมในการออกเสียงเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิออกเสียงมีความตื่นตัวต่อการไปใช้สิทธิเพิ่มมากขึ้น ซึ่งน่าจะลดอัตราการซื้อขायลง และเป็นการเพิ่มโอกาสให้แก่พรรคการเมืองอันดับสาม

ประเด็นที่ต้องการให้แก้คือ วิธีการลงคะแนนของผู้สมัครในระบบแบ่งเขต จากเดิมให้เลือกเพียงคนเดียว และใช้การนับคะแนนแบบเสียงข้างมากอย่างง่าย เปลี่ยนเป็นให้ผู้ออกเสียงเลือกผู้สมัครได้จำนวน 3 คน โดยกำหนดอันดับหนึ่งถึงสาม และใช้การนับคะแนนหลายรอบ โดยตัดผู้ที่ได้รับคะแนนเลือกตั้งสูงสุดในแต่ละรอบออก แล้วโอนคะแนนเสียงของผู้สมัครผู้นั้นไปให้แก่ผู้สมัครที่อยู่ในอันดับถัดลงไป จนกว่าจะมีผู้ได้คะแนนเสียงเกินกว่าครึ่ง (alternative or preferential vote)

เดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) มาตรา 102 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละหนึ่งคน.....”

แก้เป็น

มาตรา 102 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ตามอันดับเขตละสามคน และตัดผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงต่ำสุดในแต่ละรอบออก แล้วโอนคะแนนของผู้สมัครนั้นให้แก่ผู้สมัครในอันดับถัดไปจนกว่าจะมีผู้ได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งเพียงคนเดียวเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น.....”

ประการที่สาม การยุบรวมพรรคก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

การนำระบบสัดส่วนมาใช้ นั้น น่าจะได้ผล 2 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง ทำให้ความไม่เป็นสัดส่วนระหว่างคะแนนเสียงและที่นั่งอยู่ในระดับต่ำ
 ประการที่สอง ทำให้เกิดพรรคการเมืองเชิงนโยบาย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ 2540 กำหนดให้การออกเสียงเลือกตั้งในระบบสัดส่วนเป็นระบบสัดส่วนแบบปิด (closed party list) ซึ่งกำหนดให้ผู้ออกเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น ทั้งพรรคโดยมิได้เลือกจากตัวบุคคล วิธีการลงคะแนนเสียงดังกล่าวจึงทำให้พรรคการเมืองจำเป็นต้องมีนโยบายชัดเจนเป็นของตนเอง เพื่อสร้างความนิยมและได้รับคะแนนเสียงสูง ทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น แต่ธรรมชาติของระบบสัดส่วนนั้นมักเกิดระบบหลายพรรค รัฐธรรมนูญ 2540 จึงจำกัดจำนวน

พรรคขนาดเล็กเอาไว้ มิให้มากจนเกินไปโดยกำหนดคะแนนเสียงไว้ร้อยละ 5 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าคะแนนเสียงขั้นต่ำร้อยละ 5 นี้มีความเหมาะสมอยู่แล้ว ทำให้ไม่มีพรรคขนาดเล็กมากเกินไป แต่เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้แก่พรรคขนาดเล็ก ที่มีนโยบายเหมือนกันได้มีการประกาศนโยบายไว้ก่อนการเลือกตั้ง และกำหนดพันธมิตรทางการเมือง ว่าหากพรรคการเมืองใดได้รับคะแนนเสียงในระบบบัญชีรายชื่อสูงที่สุดในกลุ่มพันธมิตรจะเป็นพรรคแกนนำหลักในการยุบรวมพรรคภายหลังการเลือกตั้งก่อนการประกาศผล ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบพรรคการเมืองในระยะยาวให้มีจำนวนพรรคที่ไม่มากเกินไป แต่ก็ยังเปิดโอกาสให้มีพรรคอันดับสามอยู่ในสภาในรูปของพรรคพันธมิตร ซึ่งมีการยุบรวมพรรคที่ได้รับคะแนนเสียงในระบบสัดส่วนต่ำกว่าร้อยละห้าให้มีโอกาสได้รับที่นั่งในสภาบ้าง แต่ต้องยุบรวมกันเป็นพรรคให้มีคะแนนเสียงถึงร้อยละ 5 ขึ้นไป โดยยังคงกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำในระบบสัดส่วนไว้ร้อยละ 5 เช่นเดิม แม้ว่าในทางปฏิบัติอาจถูกขัดขวางจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่ เพราะเป็นธรรมชาติของพรรคที่มีอำนาจอยู่มักต้องการให้พรรคตนเองครองตนเป็นพรรคที่โดดเด่นอยู่ในสภาตลอดไป และกีดกัน พรรคขนาดเล็กให้ถูกลดโอกาสลง แต่ข้อเสนอของผู้วิจัยดังกล่าวเป็นการเปิดประเด็นเพื่อให้พลเมืองแห่งรัฐไทยทุกคนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการให้คำตอบในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ดังนั้นแม้ว่าคำตอบสุดท้ายจะมีได้เป็นไปดังที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้ เพียงเป็นการเริ่มต้น การตั้งประเด็นคำถามแล้วมี ผู้ร่วมหาคำตอบเพื่อหาทางออกให้แก่พรรคการเมืองอันดับที่สาม ซึ่งเป็นพรรคทางเลือกก็นับได้ว่า การตั้งคำถามผู้วิจัยมีคุณค่าสำคัญมากกว่าคำตอบที่ได้รับเสียอีก

ประเด็นที่ต้องการให้แก้ไข คือ พรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนเสียงต่ำกว่าร้อยละห้า จะไม่มี ส.ส.ในระบบบัญชีรายชื่อ ให้แก่เป็นให้นำคะแนนเสียงของพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคมาคำนวณรวมกันได้ หากพรรคการเมืองนั้นยุบรวมกันก่อนคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง

เดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) มาตรา 100 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ ให้ถือว่าไม่มีผู้ใดในบัญชีนั้นได้รับเลือกตั้ง และมีให้นำคะแนนเสียงดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสอง.....”

แก้ไขเป็น

มาตรา 100 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ ให้ถือว่าไม่มีผู้ใดในบัญชีนั้นได้รับเลือกตั้ง ยกเว้นพรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงต่ำกว่าร้อยละห้ายุบรวมกันก่อนคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วมีคะแนนเสียงรวมกันถึงร้อยละห้า และมีให้นำคะแนนเสียงดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสอง.....”